

Deklaracja Bolońska **Szkolnictwo wyższe w Europie**

Wspólna Deklaracja Europejskich Ministrów Edukacji, zebranych w Bolonii
w dniu 19 czerwca 1999.

Proces europejski, dzięki nadzwyczajnym osiągnięciom z ostatnich kilku lat, staje się dla Unii Europejskiej i jej obywateli coraz bardziej konkretną i widoczną rzeczywistością. Perspektywy rozszerzenia UE, wraz z pogłębiającą się współpracą z innymi krajami Europy, nadają tej rzeczywistości jeszcze szerszy wymiar. Tymczasem w szerokich kręgach akademickich, politycznych oraz w opinii publicznej pogłębia się świadomość tego, że konieczne jest ustanowienie bardziej kompletnej i szerszej Europy, przede wszystkim poprzez wzmocnienie jej wymiaru intelektualnego, kulturalnego, społecznego, naukowego i technologicznego.

"Europa Wiedzy" jest teraz powszechnie uznawana za niezastąpiony czynnik rozwoju społecznego i ludzkiego oraz za niezbędny element wzmocnienia i wzbogacania tożsamości europejskiej, dającej obywatelom Europy umiejętności niezbędne do stawienia czoła wyzwaniom nowego tysiąclecia wraz ze świadomością wspólnych wartości oraz przynależności do wspólnej przestrzeni społeczno- kulturalnej.

Znaczenie edukacji oraz współpracy edukacyjnej dla rozwoju i umocnienia stabilnych, pokojowych oraz demokratycznych społeczeństw jest powszechnie uznawane za bardzo ważne, szczególnie w świetle sytuacji w Europie Południowo-Wschodniej.

W Deklaracji Sorbońskiej z 25 maja 1998 r., której podstawę stanowiły te właśnie przesłanki, zwrócono uwagę na centralną rolę uczelni w rozwoju kulturalnym Europy. Podkreślono w niej znaczenie stworzenia Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego jako klucza do zwiększenia mobilności i zatrudnialności obywateli oraz ogólnego rozwoju kontynentu.

Kilka krajów europejskich zobowiązało się do osiągnięcia celów postawionych w Deklaracji poprzez jej podpisanie lub wyrażenie ogólnej akceptacji dla jej treści. Kierunek, jaki przyjęło szereg uruchomionych tymczasem reform szkolnictwa wyższego w Europie, świadczy o tym, że wiele rządów jest zdecydowanych na podjęcie działań.

Uczelnie europejskie, ze swej strony, podjęły to wyzwanie i zdecydowały się odgrywać główną rolę w budowaniu europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego, również w związku z przyjęciem podstawowych zasad określonych w tzw. Karcie Bolońskiej (*Bologna Magna Charta Universitatum*) z 1988 r. Ma to ogromne znaczenie, biorąc pod uwagę, że niezależność i autonomia uniwersytetów gwarantują ciągłe dostosowywanie systemów szkolnictwa wyższego i nauki do zmieniających się potrzeb, wymagań społeczeństwa oraz postępu wiedzy naukowej.

W ten sposób wyznaczono właściwy kierunek i konkretny cel działań. Pełne osiągnięcie celu, jakim jest większa kompatybilność i porównywalność systemów szkolnictwa wyższego, wymaga jednak ciągłego podtrzymywania tempa zmian. Musimy wspierać ten proces poprzez promowanie konkretnych rozwiązań zapewniających wymierne efekty. W spotkaniu w dniu 18 czerwca uczestniczyli cieszący się autorytetem eksperci i uczeni ze wszystkich naszych krajów, a jego efektem są bardzo przydatne sugestie dotyczące inicjatyw, jakie należy podjąć.

W szczególności trzeba zwrócić uwagę na konieczność zwiększenia międzynarodowej konkurencyjności europejskiego systemu szkolnictwa wyższego. Witalność i efektywność każdej cywilizacji można mierzyć atrakcyjnością jej kultury dla innych krajów. Musimy dopilnować, aby europejski system szkolnictwa wyższego stał się równie atrakcyjny dla całego świata jak nasze wyjątkowe tradycje kulturalne i naukowe.

Potwierdzając nasze poparcie dla ogólnych zasad określonych w Deklaracji Sorbońskiej, postanawiamy koordynować naszą politykę, aby osiągnąć w krótkim okresie, a w każdym razie w ciągu pierwszej dekady trzeciego tysiąclecia, poniższe cele, które uważamy za niezwykle istotne dla utworzenia Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego oraz promowania europejskiego systemu szkolnictwa wyższego na całym świecie:

- Przyjęcie systemu **czytelnych i porównywalnych tytułów zawodowych/stopni**, również poprzez wdrożenie Suplementu do Dyplomu, w celu promowania zatrudnialności obywateli europejskich i międzynarodowej konkurencyjności europejskiego systemu szkolnictwa wyższego.
- Przyjęcie systemu opartego zasadniczo na **dwóch głównych cyklach kształcenia**: studiach I stopnia (licencjackich/inżynierskich) i studiach II stopnia (magisterskich). Dostęp do studiów II stopnia będzie wymagać pomyślnego ukończenia studiów I stopnia, trwających co najmniej trzy lata. Tytuł zawodowy/stopień przyznany po studiach I stopnia będzie również uznawany na europejskim rynku pracy jako odpowiedni poziom kwalifikacji. Studia II stopnia powinny prowadzić do tytułu zawodowego magistra i/lub stopnia naukowego doktora – jak w wielu krajach europejskich.
- Ustanowienie **systemu punktów zaliczeniowych**, takiego jak ECTS – jako odpowiedniego środka promowania jak największej mobilności studentów. Punkty będzie można również uzyskiwać poza szkolnictwem wyższym, pod warunkiem, że będą one uznawane przez przyjmujące studentów uczelnie.
- Promowanie **mobilności** poprzez likwidowanie przeszkód utrudniających faktyczną swobodę przemieszczania się, ze szczególnym uwzględnieniem następujących aspektów:
 - w przypadku studentów: dostęp do możliwości kształcenia i szkolenia oraz związanej z tym opieki, pomocy i świadczeń dla studentów;
 - w przypadku nauczycieli, naukowców i pracowników administracyjnych: uznawanie i „waloryzowanie” okresów prowadzenia badań, nauczania i szkolenia w innym kraju europejskim, bez naruszania ich uprawnień ustawowych.
- Promowanie **współpracy europejskiej w zakresie zapewniania jakości**, w celu opracowania porównywalnych kryteriów i metodologii.
- Promowanie **niezbędnego wymiaru europejskiego w szkolnictwie wyższym**, szczególnie w pracach nad tworzeniem programów nauczania, współpracy między-uczelnianej, programach wymiany, zintegrowanych programach studiów oraz szkoleniach i badaniach.

Niniejszym zobowiązujemy się do osiągnięcia powyższych celów – w ramach naszych kompetencji instytucjonalnych i przy pełnym poszanowaniu różnorodności kultur, języków, krajowych systemów szkolnictwa oraz autonomii uczelni – z myślą o wzmocnieniu Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego. W związku z tym będziemy prowadzić współpracę międzyrządową, jak również współpracować z europejskimi organizacjami pozarządowymi, które zajmują się szkolnictwem wyższym. Ponownie wyrażamy nadzieję, że uczelnie szybko i pozytywnie odpowiedzą na naszą inicjatywę i aktywnie przyczynią się do powodzenia naszych wysiłków.

Przekonani, że utworzenie Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego wymaga ciągłego wsparcia, nadzoru i adaptacji do stale zmieniających się potrzeb, postanowiliśmy spotkać się ponownie za dwa lata, aby ocenić osiągnięty postęp i ustalić dalsze etapy działania.

Caspar Einem
Minister Nauki i Transportu
(Austria)

Gerard Schmit
Dyrektor Generalny
Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Nauki
(Wspólnota Francuska, Belgia)

Jan Ade
Dyrektor Generalny
Ministerstwo Wspólnoty Flamandzkiej
Departament Edukacji
(Wspólnota Flamandzka, Belgia)

Ana Maria Totomanova
Wiceminister Edukacji i Nauki
(Bułgaria)

Eduard Zeman
Minister Edukacji, Młodzieży i Sportu
(Republika Czeska)

Margrethe Vestager
Minister Edukacji
(Dania)

Toriis Lukas
Minister Edukacji
(Estonia)

Maija Rask
Minister Edukacji i Nauki
(Finlandia)

Claude Allegre
Minister Edukacji Narodowej, Nauki i Techniki
(Francja)

Wolf-Michael Catenhusen
Parlamentarny Sekretarz Stanu
Federalne Ministerstwo Edukacji i Nauki
(Niemcy)

Ute Erdsiek-Rave
Minister Edukacji, Nauki, Badań i Kultury Landu Schleswig-Holsztyn
(Stała Konferencja Ministrów Kultury Landów Niemieckich)

Gherassimos Arsenis
Minister Edukacji Publicznej i Spraw Religijnych
(Grecja)

Adam Kiss
Z-ca Sekretarza Stanu ds. Szkolnictwa Wyższego i Nauki
(Węgry)

Gudridur Sigurdardottir
Sekretarz Generalny
Ministerstwo Edukacji, Nauki i Kultury
(Islandia)

Pat Dowling
Dyrektor Naczelny
Ministerstwo Edukacji i Nauki
(Irlandia)

Ortensio Zecchino
Minister Szkolnictwa Wyższego, Badań Naukowych i Postępu Technicznego
(Włochy)

Tatiana Kokek
Sekretarz Stanu ds. Szkolnictwa Wyższego i Nauki
(Łotwa)

Kornelijus Platelis
Minister Edukacji i Nauki
(Litwa)

Erna Hennicot-Schoepges
Minister Edukacji Narodowej i Kształcenia Zawodowego
(Luksemburg)

Louis Galea
Minister Edukacji
(Malta)

Loek Hermans
Minister Edukacji , Kultury i Nauki
(Holandia)

Jon Lilletun
Minister Edukacji, Nauki i Spraw Religijnych
(Norwegia)

Wilibald Winkler
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Edukacji Narodowej
(Polska)

Eduardo Marçal Grilo
Minister Edukacji
(Portugalia)

Andrei Marga
Minister Edukacji Narodowej
(Rumunia)

Milan Ftáčnik
Minister Edukacji
(Republika Słowacji)

Pavel Zgaga
Sekretarz Stanu ds. Szkolnictwa Wyższego
(Słowenia)

D. Jorge Fernández Diaz
Sekretarz Stanu ds. Edukacji, Uniwersytetów, Nauki i Rozwoju
(Hiszpania)

Agneta Bladh
Sekretarz Stanu ds. Edukacji i Nauki
(Szwecja)

Charles Kleiber
Sekretarz Stanu ds. Nauki i Badań
(Konfederacja Szwajcarska)

Baronessa Tessa Blackstone of Stoke Newington
Minister Edukacji i Zatrudnienia
(Wielka Brytania)